

BRUDNY (35) *ai*

sg m N brudny (10). ◇ *I* brudnym (1). ◇ *f N* brudną (8). ◇ *G* brudn(e)j (1). ◇ *A* brudną (1). ◇ *I* brudną (1). ◇ *L* brudn(e)j (2). ◇ *n N* (*praed*) brudno (2), brudn(e) (2); -(e) *ZbylPrzyg*; -o : -(e) *RejZwierc* (2 : 1). ◇ *G* brudn(e)go (1). ◇ *D* brudn(e)mu (1). ◇ *A* brudn(e) (1). ◇ *pl N subst* brudn(e) (1). ◇ *A subst* brudn(e) (3).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI w.* (dwa z tych samych przykładów) *s. v. brudno* oraz *XVII(XVIII) – XVIII w.*

Nieczysty, zanieczyszczony, splamiony; illotus, sordidatus, squalidus, squarosus Cn (35) : Ano więc zacną páníą íaki piecuch brudny/ Rychley częsem obłápi niżli drugi cudny. *RejWiz* 41, 39, 72v, 82, 84; *RejZwierc* 140, 141; Pan Bog zna miły oycze że lie zá to wftydzę/ Ze cie w brudney kofzuli y w pościałce widzę. *HistLan* C3; máłe dzieci kiedy im brudne kofzulki zeymuia/ á w białe á we pftre nadobnie wylzyte ie ubieraią/ tedy przedfię płaczą *RejZwierc* 105, 17, 61v [2 r.], 143v, 219; *WerGość* 235, 236; [*Narew*] Stroną prowadzi niż przydzie do zgody/ Swe brudne wody. *KlonFlis* F4; Odzienie wlytko z płotną niech brudne nie będzie *ZbylPrzyg* B2.

Przysłowia: Závzdyc kto z brudnym mieszka/ káždy lie vbudzi *RejZwierc* 121v.

Ale co ma być biało niechayże będzie biało/ á co ma być brudno niechay będzie brudno *RejZwierc* 147.

Szeregi: »ciemny i brudny«: Lámpa íešt lámá przezfię y ciemna y brudna *RejWiz* 119v.

»szpetny, brudny«: Íešli cáło szpetne brudne/ Szpetnieyfe myšli obłudne. *RejZwierc* 237v.

W przen (1) : Tákiez thá brudna lámpá [*dusza*] człowieká márnego/ Pyęknie íešt ozdobyona od Bogá zwirzchniego *RejWiz* 119v.

Przen: *Niemoralny, nieuczciwy, nikczemny, obrzydliwy* (9) : A ten rychło na íalnią mą prawdę odkrye A ty wlytki przypadki brudne zemnię zmye *RejJóz* 13v; *RejWiz* 40, Cc8v; Abowiem brudna cnotá/ bárzo sławę pfiue *RejZwierc* 136; Tákiez tez mył wpaniła człowieká pocziwego gdy będzie brudną ponurofią á tępością pokryta/ thákiez tez szpetnieć y znikczemnieć muši. *RejZwierc* 54; *KochPs* 97.

Wyrażenie: peryfr. »ochmistrz brudny« = *diabeł*: á ochmistrz twoy on brudny iuz cie dawno czeka/ áby cie tez odprowadził do onych ciemnych rokofzy íwoich. *RejAp* 187.

a. *Śniady, o ciemnej skórze* (2) : Káspier Smolik. IZ brudny więc Smolikiem włafnie go przezwáli *RejZwierc* 66v; *PaprPan* Q2v.

Szeregi: »brudny, czarny by Murzyn«: Vzrzał pod gorą bieząc dziwnego człowieká/ [...] Brudny/ czarny by Murzyn/ szpetny/ okopciály *RejWiz* 158.

b. *W funkcji rzeczownika* (1) :

Przen: Diabeł (1) : Rzekł brudny/ wierz mi bys ty tez tám nogę włożył/ Podobnobyś lie więcey ínadź niżli ía ftrwożył. *RejWiz* 159.

Synonimy: *ciemny, szpetny; a. czarny.*